

NAŠA MOČ

GLASILO SLOVENSKEGA DELAVSTVA

Izhaja vsak

petek.

Uredništvo in
upravnništvo v
Kopitarjevih ulicah
št. 2.

Na o'čnina znaša:
celoletna . . . K 3.—
poluletna . . . „ 1.50
četrletna . . . „ 0.75
Posam. št. „ 0.10

Štev. 22. V LJUBLJANI, dne 3. maja 1907. Leto II.

Liberalcem boj!

Danes nekaj o liberalcih. Sicer pozna zavedna delavka in delavec že prav dobro liberalce. Vemo, da je prinesel liberalizem, ki so ga svoj čas tako povzdigovali v nebo, ljudstvu in osobito delavstvu samo revščino in gorje. Po liberalizmu je bilo izročeno delavstvo popolnoma milosti in nemilosti podjetnikovi, delodajalčevi.

Tisto liberalno svobodoljubje ni trpelo, da da bi se delavstvo združevalo v obrambo svojih gospodarskih in političnih pravic. Vsakemu delavskemu združevanju so se upirali liberalci do zadnjega.

Da so prišli liberalci po takozvanih meščanskih slojih do moči, se morajo zahvaliti delavstvu. Borilo se je delavstvo za večjo svobodo ob raznih uporih, krvavelo, umiralo.

Prišlo je liberalno meščanstvo, gospoda, do velikih pravic. Hvaležno pa delavstvu bilo ni. Ko so meščanski sloji dosegli večje pravice, pognali so brezpravno ljudstvo nazaj v zaduhle delavnice, tvornice in rudnike. Kako da se delavstvu godi, jim ni bilo mar. Dovolj, da so sebi polnili svoje nikdar polne blagajne.

Poboljšali se liberalci še niso. Dokazujejo nam razni delavski gospodarski boji, ko pošiljajo na delavstvo vojaštvo, policijo in orožnike.

Bajda.

Spomini na Janeza Plešo.

»Prijatelj«.

Nekega lepega dne gre naš Janez po svoji stari navadi čez Brdo na poset k prijatelju. Veličastni, prazniški mir pomladne narave in dobrodejna toplota mu je vlivala v srce in obraz srečo in zadovoljnost. Kmalu mu je ta vidna zadovoljnost izginila z obraza. Spomnil se je, koliko nezadovoljnih in nesrečnih ljudi je po svetu in koliko je takih, ki so sami krivi svoje nesreče, ki so se udali črnim strastem. In stopali so mu živo pred oči spačeni, temni, nemirni obrazi in oči, ki jih razjeda nemirna duša kakor rja železo . . .

»Komaj prenašam te oči — kar bojim se jih!«

»Gospod Janez, vi ste dober človek, poznam vas, dajte, kupite mojega psička; tako lep je in brihten, veseli ga boste!«

Naši slovenski liberalci niso prav nič boljši od liberalcev drugod. Skrbe predvsem zase. K večjemu lepe, priliznjene besede in prazne obliube imajo za delavstvo.

Zgled: Ljubljana. Tu gospodarijo v ljubljanskem občinskem svetu pristaši liberalne stranke. In kaj li so storili za delavstvo. Nič! Pasje slabo so plačani mestni delavci. Niti dveh kron ne zaslužijo na dan. Pravic nimajo nobenih. V bolzni niso zavarovani. Čemu li? Saj so le delavci!

Seveda nad vse sijajno so pa plačani visoki gospodje liberalnega ljubljanskega rotovža. Najbolj še seveda taki, ki imajo 48 ur prostega časa na dan. Dan pri njih ima 48 ur. Ura jim je dolga dve uri, ker pasejo lenobo.

Pa boste rekli, saj so dali delavcem za občinski svet četrti razred. Seveda so dali šest zastopnikov delavstvu, ko jih imajo v prvem, drugem in tretjem razredu davkoplačevalci po deset. To je naravnost nečuvstvo, kako se upajo ti ljubljanski liberalni irakarji norca delati iz delavstva.

In kako ti skrbe liberalni mogotci za delavska stanovanja. Radi bi imeli v Ljubljani same palače in pa frakarijo. Zato ne puste, da bi gradili v mestu delavstvu primerna stanovanja. Prisiljeno je ljubljansko delavstvo, da išče stanovanja po bližnjih vaseh, ker jih v Ljubljani ni.

Tako se dela socialna delavska politika v Ljubljani, katere občinski svet si upa, da se imenuje narodno-napredni.

In liberalno slovensko časopisje? Kako podlo in nesramno ti piše glavno liberalno glasilo o delavstvu. Pozna se, da ima glavno besedo pri listu »Slovenski Narod« tisti človek, ki je bil svoj čas večkrat po odgonu prigan v Ljubljano, ko se je klatil po svetu brez dela in kradel, da je bil zato zaprt. Vemo, kako je pisal umazani »Slovenski Narod« ob raznih delavskih bojih na Slovenskem o delavstvu. Vemo pa tudi, kako napada ta umazani list poštenega delavskega kandidata Gostinčarja.

Janez se iznenaden ustavi. Pred sabo zagleda moža in pri tem se mu še bolj stisne srce. Bil je mož eden izmed nepregledne vrste oni obrazov, na katere je v duhu zrl z žalostjo ravnokar. Ali ni mislil tudi nanj? — »Da, tudi nanj sem mislil, tudi njegove oči, tudi njegov obraz mi je begal dušo . . .«

»Ne, ga ne kupim.«

»Zakaj pa ne, dajte no, lepo vas prosim,« in oči postanejo možu vlažne.

»Ga ne rabim, pa bi tudi ne šel z mano. Glejte le, kako se vam dobrika, kako vas ima rad — pa da bi ga dali od sebe!«

»Je že res, da me ima rad, pa bo tudi vas, verjemite mi!«

»Zakaj pa hočete prodati to lepo živalico?«

»Je že tako, kaj hočete — potreba!«

Mož upre v Janeza svoje kalne oči, pa jih takoj povesi.

»Pit bi šli, kaj ne? E, dobro vem!«

»O, tega pa ne; veste, gospod Janez, v hiši je treba tega in onega, kruha, soli, moke — hiti mož in upre na novo pogled v Janeza.

Čas je, da obračuni delavstvo z liberalno sovražno svojatjo. Navadni lopov je danes tisti delavec, ki drži morebiti z liberalci. Ni vreden, da izpregovori zavedni delavec ali delavka besedico z njim.

Prilizovali in lovili bodo zdaj ob državnoborskih volitvah liberalci delavske glasove. Zlate gradove vam bodo obetali. Vse, vse bo poizkušala ta liberalna svojat, da vjame kaj delavcev v svoje mreže.

Fige jim pokažite in volite može, o katerih veste, da imajo delavčevo ljubezen. Delavec, če kaj drži na svojo čast in svoj stan, liberalca volil ne bo.

Znanó je, da naš list nastopa odločno proti socialni demokraciji. Prepričani smo, da socialna demokracija ni rešiteljica delavstva. Med nami in socialnodemokratskimi sodrugi je načelno nasprotstvo. Ako bi se šlo za to pri prihodnji državnoborski volitvi, da naj izbiramo med liberalci in socialnimi demokrati, izberemo odločno zadnje. Če pride kje do ožje volitve med liberalci in socialnimi demokrati, koraka naše delavstvo s socialnimi demokrati brez vsakega kompromisa ali kakega dogovora, ki ga nočemo in ne maramo z nobeno stranko, ker hočemo ostati samostojni.

Med našim delavstvom in liberalci je pretrgana vsaka vez. S stranko liberalnih delavskih sleparjev in zatirateljev nobenega stika. Prej in rajši s socialnimi demokrati, da si smo z njimi v najhujšem boju, ki ga bomo tudi možato nadaljevali, nimamo in nočemo imeti nobene zveze z njimi.

To velja za vse zastope, dokler ne pogine liberalna, protidelavska pošast!

Liberalci morajo pasti. To zahteva delavska korist. Zato delavstvo: delavki in delavci, skrbite zato, da porazite popolnoma liberalno protidelavsko svojat! Naše geslo: Z liberalci proč!

»Že vem, kako skrbite za družino — nič vam ni mari, vam je samo do žganja!«

»Kdo pravi, da ne skrbim?«

»Jaz pravim to! Mar ne vem, kako je v vaši hiši, kjer se vas že vsi sramujejo in so nevoljni na vas, da ne morejo biti bolj. In kakor domači, tako vas prezirajo zaradi pijanstva in zapravljenosti vsi sosede in znanci, od prvega do zadnjega. Da nimate več prijatelja pod solncem!«

»O ne, to pa ni res! Jaz imam prijatelje, in — —«

»Da, imate jih — pa samo enega — tega psička, ki mi ga hočete prodati. Da bi vam odvzem še tega edinega prijatelja — ne, tega pa nočem! Z Bogom!«

Janez odide naglih korakov v dol, mož zre pa jezno in otožno za njim — za izgubljenim jedinim upom, žganjarsko zakolne in brčne z nogo od sebe prilizujočega se psička, da glasno zacvili — — —

Med brati in sestrami.

Bolniška blagajna v Vevčah. Na tem mestu naj podamo nekoliko pregleda o delovanju bolniške blagajne ter o obiskovanju bolnikov. Toda preobširno bi bilo spuščati se v podrobnosti od 1. oktobra leta 1902 dalje, odkar se je uvedla ta kontrola. Podali bomo le kratko poročilo. Ne bomo navajali, kolikokrat je bil obiskan ta ali oni bolnik, kakšna zdravila je dobival in tako dalje. Preobširno bi bilo to za list in zato podamo le skupne številke. Od prvega oktobra leta 1902 pa do 31. decembra je bilo 555 bolnikov. Za zdravila se je izplačalo 578 K 61 h. Obiskanih je bilo brezplačno 50 bolnikov družinskih udov: žene in otroci. V letu 1903 je bilo vseh ordinacij 2492. Zdravila je sprejelo 1646 oseb. Pri tem je bilo obiskanih 690 oseb na domu. Zdravila so stala 2047 K 49 h. V tem letu je bilo brezplačno 450 družinskih obiskov. — Leta 1904 je bilo vseh ordinacij 3459. Na domu je bilo obiskanih 1280 bolnikov. Zdravila je dobilo 2244 oseb. Zdravila in obveze so znašale v tem letu 3196 K 32 h. Družinskih udov je bilo brezplačno obiskanih 549. — Leta 1905 je bilo ordinacij 2811. Na domu obiskanih je bilo 819. Zdravila pa je sprejelo 1768 oseb, za katere se je plačalo 2470 K 11 h. Obiskanih je bilo zopet v tem letu brezplačno 474 družinskih udov. — V letu 1906 pa je bilo 2149 ordinacij. Na domu je bilo obiskanih 1265 bolnikov. Zdravilo je dobilo 2357 oseb in ta zdravila so veljala 3043 K 56 h. Tudi družinskih obiskov je bilo v tem letu brezplačno 432. — Za vse to delo dobi zdravnik na leto 3000 K. Če pa znaša letni zaslužek kaj več, pusti zdravnik prostovoljno dotično svoto v bolniški blagajni. Tako je znašal popust v letu 1902 v treh mesecih 95 K, leta 1904 zopet 136 K, v letu 1905 ravnotako 1095 K in leta 1906 pa kar 1618 K. Pripomniti pa moramo, da se računa zaslužek po minimalni taksi in da se, ako presega zaslužek v mesecu več kot 250 K, dotični znesek, kar ga je čez 250 K, porabi v korist bolniške blagajne. Ako pogledamo zgoraj navedene številke, vidimo, da so za naše razmere precej velike. To se pokaže posebno pri zdravilih in ordinacijah. Iz tega pa tudi razvidimo, kako da delavstvo boleha. Mnogo oseb se nahaja v dolgotrajnih boleznih. Vsled tega je delavstvo vedno nadlegovalo predsedstvo bolniške blagajne, da naj bi se povečala podpora pri blagajni vsaj za eno leto. Veliko bolnikov je bilo, ki so leta in leta plačevali v bolniško blagajno, toda za slučaj, da je bolezen pri enem ali drugem trajala 20 tednov, tedaj pa je bil odpuščen do dela. Sedaj ga čaka delo vsaj eno leto, kar je na vsak način velika tolažba delavcem. Posebno to občutijo družinski očetje, toda nič manj tudi samski delavci, ker v bolezni nimajo družega, kot tistih 60 odstotkov podpore iz bolniške blagajne. Koliko da je delavcev zavarovanih pri tej blagajni, naj označijo naslednje številke: Leta 1900 1. januarja je bilo zavarovanih 368 moških, 341 žensk. Leta 1901 je bilo 1. januarja 403 moških in 330 žensk. Leta 1902 je bilo 1. januarja 347 moških in 338 žensk. Leta 1903 je bilo zopet 1. januarja 345 moških in 224 žensk. Leta 1904 je bilo ravnotako 1. januarja 367 moških in 234 žensk. Leta 1905 je bilo 1. januarja 379 moških in 280 žensk in leta 1906 pa je bilo 1. januarja 378 moških ter 264 žensk. Dne 1. januarja 1907 je bilo zavarovanih 363 moških in 253 žensk. — Poglejmo še, kakšno je stanje denarja: Leta 1899 je znašal rezervni zaklad 25.131 K 50 h. Leta 1900 dne 31. decembra 29.017 K 94 h. Torej je prirastlo zraven 3886 K 44 h. Leta 1901 dne 31. decembra je bilo 34.864 K 46 h. Prirastlo je 5846 K 52 h. Leta 1902 je bilo 37.629 K 9 h. Prirastlo je 2746 K 63 h. Leta 1903 je bilo 41.859 K 64 h. Prirastlo je 4230 K 55 h. Leta 1904 je bilo 43.332 K 58 h. Torej je prirastlo 1472 K 94 h. Leta 1905 je bilo 44.908 K 30 h. Prirastlo je 1575 kron 72 h. V tem letu se je podpora podaljšala od 20 tednov na eno leto, in sicer julija meseca. Leta 1906 dne 31. decembra je bilo denarja 42.204 K 85 h. Torej se je znižal rezervni zaklad za 2703 K 45 h. V tem letu se je pokazal primanjkljaj, ker je bila bolezen precej huda. To se vidi iz tega, da je bilo samih receptov za zdravila izdanih 2714. Zdravila so stala 2862 K 36 h in obveze 181 K 20 h. — To je kratak pregled o delovanju in tudi odgovor na razna vprašanja. Stroški so v rokah delavstva samega. Če se morebiti zdijo stroški preveliki, naj se to odloči med delavstvom samim s tem, da se manj boleha. Ravno tako se potem rabi manj zdravil. Če je to mogoče, premislite sami!

Krščansko-socialna tobačna delavska organizacija.

Odpravljeni podporni zaklad. O odpravljenem podpornem zakladu nekaj. Znano je, da so bile stare penzije jako nizke. Sicer tudi nove ne zadostujejo, a delavstvo se tolaži, ker so le začasne. In zato so ustanovili podporni zaklad. Začetkoma se je plačevalo na teden v ta zaklad po 2 krajcarja, a tekom let so zvišali prispevek na Dunaju na 6 krajcarjev. Kljub temu pa niso shajali in manjkalo je leta 1906 že 5238 K 3 h. Trpela je zato tudi bolniška blagajna. Zato so nameravali zopet zvišati prispevek, a delavstvo je odklonilo zvišanje. Glavno ravnateljstvo je zato sklenilo, da ne dobe nobene podpore več oni, ki bodo vpokojeni po 1. januarju letos. Le stari penzionisti naj bi dobili še podporo, a delavstvo naj bi še naprej plačevalo. Delavstvo seveda ni bilo zadovoljno. Nastopati je jelo delavstvo proti in končno se je doseglo, da so postali novih penzij deležni tudi stari penzionisti.

Poročilo o »Krščanski zvezi tobačnega delavstva avstrijskega« od 31. januarja do 31. marca 1907. Dohodkov je imela zveza 8347 K 3 h, v blagajni je bilo denarja dne 1. aprila letos 4833 K 90 h.

Bistrica, dne 30. aprila 1907. Neki bojeviti kozel je prišel do nekega vodnjaka. Ko pogleda v vodo, vidi ravno tacega kozla, kot je bil sam. On pa kar na zadnji dve nogi v »luft« ter se hoče trkati. Ta v vodi pa špasa ne razume ter ravnotako stori. Prvemu je bilo to preveč ter skoči z vso silo v vodnjak, da podere sovražnika. Mimogredoči družega ne vidijo, kot dve nogi štrleti iz vodnjaka, ki so cepetale. Nemškonalna stranka je šla v Bistrico in Sveče v boj proti krščanskemu kandidatu g. Grafenauerju. Vojska je bila tajna kot ona v vodnjaku. Zadirala se je v nekega sovražnika! In čujte! Samo sebe je obsojala, samo sebe je pobijala! Gospod Lučovnik, ki obišče Pepčkov govorniški kurz, se je zaletal v g. Grafenauerja, ki samo obeta, delal pa nič ne bode, Seifric bo pa z veliko metlo vse smeti iz Bistrice in iz sveta pomedel! Kakšne smeti so to? Ja, premalo se skrbi za delavca, delavske dome naj se mu pomaga zidati in posojila naj se mu dajo v to svrhu. Gosp. Seifric pa je govoril o delavskem starostnem zavarovanju. Ko ga je gosp. Maner vprašal natančneje, je rekel: Kakor bo bolj primerno za vse in kakor bo hotela večina, tako se bo napravilo. O ko bi ta dva možakarja bila brala »Našo Moč«, bi si ne bila ugriznila tako v jezik. Torej delavski domovi naj se zidajo, kaj ne g. Lučovnik? Nemškonalna gospoda gospodari že dvajset in trideset let na Bistrici. Pusti pri delavskih domih vedno vodo noter »šorati« in strope vpaсти! Nemškonalna gospoda na Bistrici je posojala menda denar iz starostne zavarovalnice na vse kraje, posebno menda uradnikom, samo delavcem ni posojala denarja za delavske dome in za druge stvari! Čegav je pa denar bil? Izključno delavski! Lepa ta, Zdaj naj pa delavci tako nemškonalno gospodo celo v državni zbor pošiljajo! Bržkone zavoljo zaslug. O ti bučaste buče nemčurske! Gospod Lučovnik je dajal dobre nasvete, ni pa vedel, da je njegova lastna stranka ravno to zakrivila. Gospod Maner, ki hodi los od Rima in na peteline, je pa g. Seifrica vprašal: »Kako pa si mislite starostno zavarovanje? Za vse ne bo enako primerno!« Ja seveda! Ta pa ta! Ta že ve, kako si lisico vjame. Seveda za vse ne bo enako primerno. Kaj ne, Bistrica je najlepši vzgled? Na Bistrici je namreč bilo za vse delavce »enako primerno«, a prišla je nova pamet čez dr. Partla pred par leti, in ta je pravila starostne zavarovalnice tako zašuštral, da morajo delavci od jeze popokati, ako to zvedo. Mi pa mislimo: prav je, da to zvedo! Stvar je bila taka: Dr. Partl je predlagal izdelana nova pravila v odborovi seji. A vsi so bili nasprotni. To je bilo baronu Heldorfu preneumno. Pokliče ga vun in mu nekaj zaukaže. Ko se dr. Partl vrne, kar piše sklep in sili odbornike, da podpišejo. Dva se pa vendar nista udala. Zakaj pa so se delavci te pravil bali? To je kakor pri tistem škrtateljnu, ki skoči vun iz kastelca, ako ga odpreš. In otroci se ga boje. Mi bomo ta kastelec zdaj odprli in videli bode, kako res sam vrag iz teh pravil vun gleda. — Po starih pravilih je plačal delavec od 15. leta 40 h na mesec in dobil v 60. letu 120 kron na leto. Po novih pravilih plača delavec od 15. leta 75 h na mesec in dobi v 60. letu tudi 120 K na leto. Torej približno z obresti 230 K več!! Po starih pravilih je plačal delavec od 15. leta 86 h na mesec.

da je dobil v starosti 20 K na mesec. Po novih pravilih pa plača delavec od 15. leta 1 K 50 h na mesec, da dobi v starosti 20 K na mesec. Zdaj pa pride nemškonalna stranka agitirat med tiste delavce, katere je nemškonalna bistriška gospoda tako grdo ogoljufala, odirala in izsesala. Ne, gospodje! Kozel se je zganjal v svojo lastno podobo, ki jo je videl v luži doli v vodnjaku ter je poginil, Vi pa, Seifrici in Lučovniki in drugi se zadirate v grehe, ki so v bistriški luži in te grehe je edino le zakrivila nemškonalna gospoda! Saj pa tudi skoro na celem širnem svetu ni tovarniškega delavstva, ki bi šlo volit nemškonalno stranko. Seifric je mislil, v Bistrici in Svečah so še taki gimpeljni! Ne boš, Jaka! Zdaj pa celo bogati Metnic! Paše izvrstno v to družbo! Rekel je namreč pred kratkim v celovski občinski seji, ko je neki odbornik stavil predlog, naj občina zida delavska stanovanja: »To naj politične stranke zidajo.« S tem se je zopet zaganjal v samega sebe. Nemškonalna stranka je 40 let gospodovala, naj pokaže en sam delavski dom, eno okno, sploh eno drobtinico, ki jo je stranka delavstvu dala. Zaradi tega je pa tudi rekel na Bistrici nek poslušatelj: »Dobro, da sem Seifrica slišal, drugače bi človeku še v glavo padlo ga voliti. Zdaj sem kuriran od Seifricove boleznii.« Da! Bistrica, Sveče, 14. majnik in Grafenauer, to spada skup, in to bo tudi vkup prišlo! Gospod Grafenauer je edini pravi zastopnik Bistrice in Sveč!

Trbovlje. Pred dvema letoma, ko smo tukajšnje »Pazniško in delavsko podporno društvo« ustanovili, zahtevali so naši še mladi liberalčki, naj se pokličejo gospodje duhovniki kot govorniki v to društvo, da bi zagovarjali hude duhove in odbijali hude sovražnike socialne demokrate. Res, prišel je večkrat iz Ljubljane gospod dr. Krek in takratni urednik »Naše Moči« gospod Moškerc, ki sta prav pridno zavračevala socialne demokrate, poleg tega nam j enmogo koristila »Naša Moč«, kajti vsako soboto smo dobili mnogo iztisov, ki so nam bili v resnici naša moč. Delavci so se kar pulili za ta delavski časnik, za kar se ima »Pazniško in delavsko društvo« za »bonigracijo« posebno zahvaliti. No, kaj pa dela to društvo v zahvalo dr. Krelu in uredniku Naše Moči? Samo sovraštvo in obrekovanje. To društvo je nastopilo liberalno pot, po kateri pa ne bo moglo uspevati, kajti takrat je bilo 600 udov rednih plačnikov, danes jih imamo pa samo še 50. To je delo in uspeh narodne stranke, ki jo komandirajo večinoma tukajšnji pisarji, oštirji in prodajalci. Ker pa potrebujejo sedaj pomoči za državnozbornsko volitev, prigovarjajo tukajšnje delavce in kmete, da bi trobili vsi v njih rog. Pajdašijo se tudi s socialnimi demokrati in se jim hlinijo ter pravijo, saj smo tudi mi socialni demokratje. Pazite se vi socialni demokratje, da vam ti narodnjaki stolca ne prevzamejo, potem ste fuč v Trbovljah! Sicer, ako se bode, z narodnjaki bratili, potem se ne morete več smatrati za socialne demokrate in tudi niste narodnjaki, ampak vi zgubite svoj socialni program v Trbovljah. Torej ne udajte se Roševim hlapcem, ki so oblečeni v frakovsko obleko in se vam hlinijo, v srcu vas pa zaničujejo. — Tudi mi krščanski socialci se tem liberalčkom ne udamo in bode 14. maja za našega kandidata gospoda dr. Iv. Benkoviča oddali mnogo glasov. Z Rošem pa v koš! Ali hočemo takega voliti, ki je bil vedno le delavski sovražnik? On se sploh kot župan ne zanima za delavski stan, ki bi bil pa za trboveljske delavce lahko veliko storil, saj se ne briga za drugo kakor za učitelje, ker so njegovi sinovi. Torej, krščanski socialci na delo 14. maja in oddajmo vsi glasove dr. Benkoviču, mi vemo gotovo, da bo v našem volivnem okraju on izvoljen za državnega poslanca. Izkažimo se pa vsi, da bo zmaga tem sijajnejša, kajti po volitvi imamo tudi mi mnogo dela s tem, da si izboljšamo svoj delavski položaj. Proč z »Narodno stranko« in Irakarjem!

Kočevje. Tiho, zakotno, kot znajo socialni demokratje, so sklicali tudi pri nas volivni shod, na katerem so si najprej izvolili odbor socialnodemokratske organizacije rudarjev, da bi s tem vplivali na volitev in dobili par glasov za kandidata Sitterja, kateri drugje zaradi svoje zmožnosti ne bi dobil niti enega glasu. In vse se je izreklo z velikim navdušenjem za kandidata Sitterja. Koliko pa je bilo ljudi — volivcev — na tem shodu? Čudite se! Ravno toliko, da so izvolili glavne odbornike in pred temi je razvil veliki mož svoj socialnodemokratski program, ki bo prinesel srečo delavstvu

in kmetu. In vsi ti ga bodo volili. In čast, da je v kočevskem okraju izvoljen socialni demokrat Sitter za državnega poslanca, se bo raznesla po celem svetu in bo obrodila toliko sadov, da bo vse pred njim poklekalo in ga molilo. Za poč't! Naivni so, pustimo jim to veselje. Objubil je, da skliče še en shod in tedaj bo prišlo nekaj več krščanskih socialcev, kot jih je bilo sedaj, da bo vsaj videl, da res radi gledamo nekdanjega delavca, ki se z delavskimi žulji imentno oblači in prodaja svoje otrobi po svetu. Jezi se seveda na kaplana, ki je delavcem socialno demokracijo tako že osvetlil, da se je vse obrnilo od njih in da že nihče več ne mara stanovati v hiši, kjer kraljuje socialna demokratski voditelj in predsednik Duller. S frazo, vera je privatna stvar, pri nas ne opravite nič, če prav kažete spovedne listke, o katerih homo še o priliki govorili. Zapovedovali bi pa radi, ti rdečkarji, ko bi jih kdo poslušal. Celo našega kapl. Demšarja bi radi imeli pod komando in mu predpisavali, kaj naj pridiguje in kdaj. In pri tem jim je vsako sredstvo dobro, tudi denuncijanstvo pri višjih, samo da se kaj doseže. Tudi z grožnjami so mu že obetali, a mi bomo skrbeli, da se njihovi nameni ne uresničijo, kajti za njim stoji stotina delavstva. Ali hočete, da vam natančneje opišemo prihodnjico? Časi, ko ste mislili, da imate delavstvo za seboj, so minuli tudi pri nas in vse se posmehuje vaši jezi. 14. maja se bote pa še bolj prepričali!

Idrija. Za našega lepega Tončeta je bil 20. dan t. mes. žalosten. Sklical je za ta dan po rdečih plakatih shod ob 9. uri zvečer. Ko je bila ura devet, je bil Tonček šele s kakimi dvajsetimi sodrugji v pivarni in hodil klavrno od enega do drugega povpraševati, ali ne bo ljudstva na shod. Skoraj do pol desete ure je čakal, da se je nabralo nad 200 socialnih demokratov z ženskami in našimi skupaj. Potem šele otvori shod. Dnevni red mu je bil praznovanje 1. majnika in državnozbornske volitve. Trije sodrugji in debeli Tonček so na vse pretega priporočevali praznovanje 1. maja z zamujenjem šilte, kakor prejšnja leta, a vse to ni nič pomagalo. Ko je dal predsednik shoda predlog za praznovanje z zamujenjem šilta na glasovanje, je bilo komaj trideset rok po konci. To je pa Tončeta tako zelo razkačilo, da je takoj pri drugi točki začel našega navzočega L. Lapajneto napadati, namre, da je ta po goljufiji provizioniran. Rudar lazi za njim po vseh shodih ter zdražbe dela. No, po njegovem mnenju, kdor njegove laži razkriva, ta dela zdražbe. Na to se oglasi Lapajne k besedi, ali takoj ga predsednik opozori, da naj govori o drugi točki, osebno da se lahko drugod izgovorita s Kristanom. Socialni demokrati smejo po vseh svojih shodih osebno napadati, našim pa ne puste še odgovoriti. Ali Lapajne je vendar prijel Tončeta za besedo, ako obstane pri besedi, da je po goljufiji provizioniran. Tonček pa kakor po navadi jo je začel zvijati, da je on slišal praviti, da je Lapajne prenašal žaklje tudi za časa boleznin in kakor preje, ko je bil še rudar, tako tudi sedaj, ko je provizioniran, lahko žaklje prenaša. Tukaj je debeli Tonček pokazal, da se boji, če bi začeli konsumenti misliti na to, da bi tudi on lahko na svojih širokih plečih žaklje nosil, mesto da se po mestu sprehaja. Potem pa zavpijeta dva odbornika bratovske skladnice nad Lapajnetom, da res po goljufiji vleče provizijo in da so tudi oni vedeli, da je žaklje prenašal za časa boleznin. Tu sta pa raka v vodo vrgla, kajti Lapajne je začel očitat odbornikom: Ako ste vedeli, zakaj me pa niste naznanili direkciiji! Vi ste varuhi bratovske skladnice, torej ste malovredni gospodarji. Po goljufiji pa tudi jaz ne dobivam provizije. Jaz sem delal pri rudniku 27 let. Provizijo dobivam le od 25 let. Mene je pregledal in potrdil zdravnik Papež za nesposobnega pri rudniku. Goljufijo očitajte vašim sodrugom, kakor Erjavcu, ko je že v bolniškem stanju romal proti Ameriki. Dokazite, kateri zdravnik je pregledal in potrdil njega za nesposobnega. Tudi Podobnik je delal pri rudniku komaj osem let, provizije pa vleče od 20 let. Jereb, ki mu je le rež škodovala, je sedaj, ko ima boljšo službo, zdrav. Tako jih vam naštejem veliko število vaših sodrugov, ki bolj po goljufiji vlečejo provizijo, dokaz, da so zdravi vsi. Ker ni bilo konca osebniemu napadanju, je predsednik shod zaključil in s tem je bila druga točka dnevnega reda končana. — Drugi dan v nedeljo so se slišali izrazi od socialnih demokratov: Lapajnetu ne manjka drugzega, kakor polovico jezika odrezati, drugo polovico pa z žebliem skozi brado pribiti. Tukaj delavci lahko spoznate, kake postave bi social-

ni demokrati skovali, ako bi bili oni v državnem zboru. Kdor bi njih laži razkrival, temu bi se jezik odrezal.

Sava. Dne 9. t. m. ob 4. uri popoldne bode v »Strokovnem društvu« predavanje. Po predavanju shod volivcev Slovenske Ljudske Stranke. Poroča M. Moškerc.

Krvoses kapitalizem.

Sava. Zares čudne razmere vladajo v naši tcvarni. Pozimi, ko je vode manjkalo, smo delali po štiri šilte brez ozira na nedelje in praznike. Nato smo pa zopet štiri dni doma sedeli brez ozira na delavnike. Razume se, da so naročila vsled tega zaostajale zelo pogosto, če se je tudi delalo vse nedelje in praznike. To je za nas delavce jako neprijetno in mučno. Nadejali smo se, da se bomo, ko pride voda, nekoliko odpočili in oddahnili od dela. Žalibog pa smo se varali. Zdaj šele, ko je nekoliko vode, so začeli nekateri višji faktorji pritiskati v valjarnici na nedelje in praznike. Najbrž mislijo ravno v Bogu posvečenih dnevih doseči to, kar je zaostalo. Zavedni delavci pa vemo dobro, da nedeljsko delo, oziroma v nedeljo prisluženi denarji, ki se po vsej pravici le vinarji smejo imenovati, nam ne bodo izbrisali iz knjig po prodajalnih grdo naslikanih pošastij. Trdno smo prepričani, da bo treba prav resnega stopa, če se hočemo oprostiti teh grdih okov, ki se imenujejo »puf«. Ker smo se pa v resnici vsi skupaj naveličali, so pa delavci na takomenovani »Grobstrecke« sklenili, da od zdaj za naprej prenehajo z nedeljskim delom. Ko je pa mojster to izjavo naprej naznanil, sta šla g. inženir Rajski in vodja podjetja g. Klinar kakor dve kroki ovčici do delavcev na »Grobstrecke«. Ti delavci so še malo, ali pa prav nič organizirani. Ta dva gospoda sta torej vprašala delavce, če bodo delali ali ne. Seveda je gospod Raski dobro vedel, da bo s svojim resnim pogledom obenem pa tudi s prijaznim nastopom vplival na delavce, če jih malo bolj resno vpraša, bodo li delali ali ne. Misli je, da se bodo ustrašili in izgubili pogum ter tako potrdili, da delajo radi še za naprej po starem, akoravno je nasprotno resnica. Ko se jih je še enkrat vprašalo, naj rečejo da ali ne, sta se dva odločno izrazila, da ne, dva sta se pa izrazila bolj strahopetno. Vendar sta pa dokazala, da nista zadovoljna. Drugi so pa vsi molčali, kar zanje ni prav nobena čast. Gospod inženir je povdarjal tudi, da bo maja meseca prav veliko praznikov. No, to je res. Saj je pa tudi mesec maj najlepši mesec in tega meseca se mora vsak Marijin častivec najbolj veseliti. Mi delavci pri Savi pa naj bi z nedeljskim delom pozabili celo to, kar ne odgovarja splošni delavski zahtevi! Nato pa je gospod inženir postavil za vzgled javorniške delavce, da radi delajo po osemnajst ur ob nedeljah. To pa je naravnost škandalozno in brezznačajno za Javorničane. Nato so se tiho in mirno razšli in pokazali s tem, da niso za noben javni nastop in so se s tem netaktnim činom le osmešili. Da bi pa bilo bolj zagotovljeno, da so delavci sami potrdili, da radi delajo, zato so bili poklicani še enkrat v pisarno. Kaj so govorili, ne vemo. To smo pa videli, da je bilo potem hitro zapisano, da se bo delalo tudi v nedeljo. Delavci smo se raditega zelo jezili, gospod inženir pa je bil prav zadovoljen, da nas je zopet enkrat potegnjal za nos. Oj, tovariši, kdaj se bode izpametovali? — Kopaljšče je še vedno zaprto. Delavci vedno pogledujejo, kdaj da bi se zamogli po dolgem zimskem času zopet osnažiti malo in se osvežiti nekoliko. Pravijo, da je na »Grobstrecki« ključ, pa se nihče ne briga zanj. O, ubogi trpini, mi delavci, kako malo se nas upošteva!

Okno v svet.

Desetletnica dunajskega krščansko-socialnega župana dr. Luegerja. Dne 16. m. m. je preteklo deset let, kar župani krščansko-socialni dr. Lueger na Dunaju. Ni imel lahko dela, ko je nastopil županstvo glavnega mesta naše države. Vse mu je nasprotovalo: ministri, oblasti in uradi so se suženjsko klanjali dunajski liberalni stranki, ki jo je porazil dr. Lueger. Učenjaki so kadili liberalcem. Judovski časopisje je grdilo dr. Luegerja, koliko je le moglo. A dr. Lueger se liberalnih gobcev in jezikov in njihovih pokroviteljev ni vstrašil. Delal je. In z delom je razorožil svoje nasprotnike. Kar je obetal prej,

ko se je boril proti dunajskim liberalnim mogotcem, je izpolnil, ko je prišel do moči. V mestni lasti je razsvetljava. Mestu prinaša ogromne milijonske dobičke in je izvrstna. Nadalje so obširne cestne železnice last dunajske občine. Voziš se z dunajsko cestno železnico po nizki ceni malone po vseh dunajskih cestah in ulicah. Občinska blagajna prinaša milijone. Velike tvornice za izdelovanje električnega toka so last občine. Milijonske dobičke ima zato dunajska občina. Pod Luegerjem so zgradili nebroj šolskih palač. Revežev ni pozabil. Bil in ostal je njihov zvesti prijatelj. Otročji zavodi in nova oskrbovalna palača pričajo to. Dunajski delavci so dobili prvi v Avstriji IV. kurijo za občinski svet. Več ni mogel dati, ker je nasprotovala vlada. Tudi za delavce in mestne uslužbence je dr. Lueger vedno skrbel. Čast dunajskemu krščansko-socialnemu županu dr. Luegerju!

Za izboljšanje plač delavcem, ki škode ceste, slugam tržnega urada, pomožnemu osebju zdravstvenega urada in uslužbencem, ki sprejemajo sejmske pristojbine, je dovolil dunajski občinski svet 42.849 kron.

Zmage krščansko-socialnih delavcev. Dne 14. aprila so zmagali soglasno krščanski socialisti pri volitvah v pomočniški odbor zadruga prekajevalcev suhega mesa. — V Bjelecu so zmagali krščanski socialci pri volitvah v odbor »Splošne delavske bolniške blagajne«. — V Badenu in v Vöslavu so zmagali krščanski socialci pri volitvah v okrajni bolniški blagajni.

Vera je zasebna stvar. Dne 8. aprila so pokopali v Budimpešti mesarskega pomočnika Lovrenca Kühnerja. Še pred pogrebom so zahtevali rdečkarji od vdove rajnika, naj bi se pokopal Kühner necerkveno. A vdova se ni zmenila zanje in je plačala cerkveni pogreb. Popoldne ob treh je prišel kaplan dr. Metzler. Ko so ga rdečkarji zagledali, so pričeli kričati: »Proč s farjem!« Kaplan se za rdeče divjake ni brigal. Podal se je na dvorišče, kjer je blagoslovil mrliča. A duhovnik še ni končal, ko je pričel govoriti »nadsodrug« Haas. Ugovarjali so sicer sorodniki, a Haas se ni zmenil zanje. V svoje mgovoru je naglašal, da socialne demokracija ne veruje v Boga in ne v večnost. Zato ne trpe, da bi jih ob zadnji poti spremljal duhovnik. Delavec želi, da bi bil rešen trpljenja na zemlji. Ne veruje v prihodnjo državo in na nebesa onstran groba. — Kaj bo rekel naš »pobožni« Kocmur o tem dogodku?

Ženska tovarniška nadzornica je nastavljena v Alzaciji na Nemškem. Tamošnji deželni zbor je namreč svojčas sklenil, da se mora nastaviti ženska nadzornica za tobačne tovarne in predilnice, ker v njih delajo večinoma delavke. Vlada je tej želji ugodila ter nastavila nadzornico.

Angleška konsumna društva v letu 1904. Konsumna društva, posebno delavska, se na Angleškem imenitno razvijajo. Kakor že angleško delavstvo najbolj strokovno organizirano, tako tudi najbolj na svetu v konsumnih društvih. Leta 1904 je bilo 2100 konsumnih društev, ki so imela nad 2 milijona članov. Njihovo premoženje znaša okoli 1000 milijonov kron in vsa skupaj imajo že 60 milijonov kron samo rezervnega zaklada. Leta 1904 so imela 250 milijonov kron dobička. Samo uslužbencev so imela nad sto tisoč. Človek se čudi, ko bere in sliši take številke. Toda pri zavednem delavstvu tudi kaj takega ni nemogoče. Seveda imajo člani smisel za skupno in požrtvovalno delo in ne delujejo med njimi osebna nasprotstva. Organizirana so ta konsumna društva izvrstno. Po več 100 skupaj je zvezanih v veliko centralno zvezo, ki ima svoje ladje, svoje agente po vseh delih sveta in preskrbljuje konsumna društva s svežim, dobrim in cenim blagom. Nekatera imajo tudi lastna posestva, lastne pekarnice, mesarije in druga podjetja.

Rdeče slike. Berolinska »Pošta« je nedavno poročala: Žena nekega zidarja je ponujala svojega sina, ki je izstopil iz šole, v pisarno. Na vprašanje, zakaj se sin ne loti očetove obrti odgovori žena: Imam tri sinove, a skrbela bom, da ne bo noben izmed njih zidar. Vzrok je ta: Moj mož namerava zidati poslopje. Najprvo se mora izkazati pri socialno-delokratičnem zaupniku, da pripada njegovemu društvu in da je plačal vse doneske. Če je to v redu, mora s pobotnicami dokazati, da je naročen na socialističen list in da ga je plačal, dokazati mora dalje, da je praznoval prvi majnik. Če izpolni vse te pogoje, tedaj mora tudi pri socialističnem konsumu svoj denar potrositi. Taki so

ti ljudski prijatelji. Govore sicer o svobodi in prostosti, toda v resnici so pravi tlačitelji. Ti ljudje trgajo družine in razdirajo družinsko življenje. Tako se glasi poročilo žene socialnega demokrata.

V mestu Rondec na Francoskem je zidar-ski mojster Lancie 24. m. m. po končani službi božji ustrelil z revolverjem na škofa, ne da bi ga bil zadel. Policija je prijela zločinca.

Z Jesenic se poroča: Tu se je vršil sv. misijon ob velikanski udležbi ljudstva. Sv. misijon se je sklenil z veličastno procesijo. Ob vohodu Počivavškovega vrta so stali socialni demokrati pokriti in se smejali, ko je procesija šla mimo. Niso se odkrili pred sv. R. T. in pokazali ljudstvu jasno, kako socialna demokracija vzgaja. Marsikom, ki še ni poznal bistva socialne demokracije, odprle so se ob ti demonstraciji oči. Socialni demokrati se ne sramujejo vpričo tisočere množice ljudstvu pokazati, da ne verujejo, da je v zakramentu sv. R. T. Jezus, pravi Bog, pričujoč, posmehujejo se celo množici, ki kaže to vero! To si je treba zapolniti in socialnim demokratom poklicati v spomin, kadar bodo zopet trdili, da je vera zasebna stvar, da pustijo vsakemu svojo vero! Zakaj zasmehujete tiste, ki verujejo? Zakaj ne spoštujete verskega prepričanja drugih?!

Gričar & Mejač

Ljubljana, Prešernove ulice 9
priporočata

svojo največjo zalogo zgotovljenih oblek za gospode, dečke in otroke in

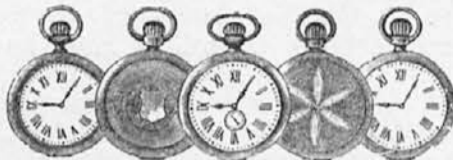
novosti v
konfekciji za dame.

Delavke in delavci pozor!
Najcenejše
dežnike in solnčnike
domačega izdelka
priporoča po najnižji ceni in najboljši kakovosti

Josip Vidmar
v Ljubljani

Pred škofijo št. 19, — Stari trg št. 4,
Prešernove ulice št. 4.

Popravila točno in ceno.

Ustanovljeno leta
1862.

Milko Krapeš urar

Podružnica Resljeva cesta št. 2 v Ljubljani
prej g. Jos. Černe. Podružnica Resljeva cesta št. 2
prej g. Jos. Černe.
Jurčičev trg št. 3, pri železnem mostu
priporoča svojo bogato zalogo

zlatih, srebrnih, tula- in nikelnastih
ur, verižic, stenskih in nihalnih ur, uhanov in prstanov

Kupuje in zamenjava staro zlato in srebro.

Gosp. urarjem v mestu in na deželi priporočam izredno veliko svojo zalogo furnitur.

Glavno zastopstvo za Kranjsko zaloga strun za nihalne ure v vseh dolžinah in debelostih.

„Naša moč“

izhaja vsak petek.

Cena na leto 3 krone.

Cene inseratom so:

za male 6stopne oglase: 6 vrstic 70 v., 12 vrstic 130 v., 18 vrstic 180 v., 24 vrstic 220 v. 3stopne oglase računamo: 1 krat 9 v. petit vrsta, 2krat 7 v. petit vrsta, 3krat 5 v. petit vrsta.

Uredništvo in upravnništvo

„Naše moči“

Kopitarjeve ulice šte. 2.

Ustanovljeno leta 1845.

JOS. REICH

Edini zavod

za kemično čiščenje obleke ter zastorjev, barvarija in likanje usnja

Poljanski nasip — Ozke ulice št. 4.

Sprejemališče

Šelenburgove ulice šte. 3.
Postrežba točna. Solidne cene.

Pozor, slovenska delavska društva!

Kupujte svoje potrebščine pri znani in priporočljivi domači manufaktorni trgovini:

Češnik & Milavec
(pri Češniku)

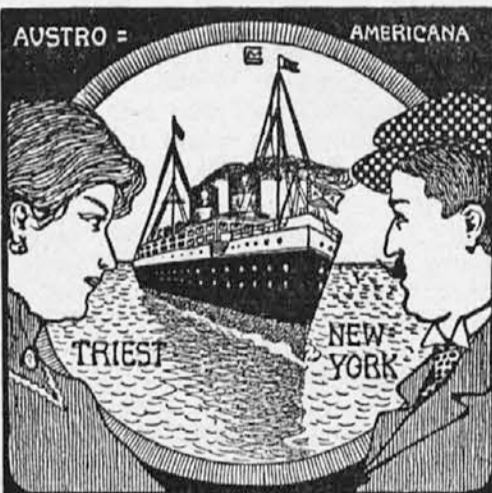
Špitalske ulice Ljubljana Lingarjeve ulice

v kateri dobite vedno v veliki izbiri najnovejše blago

za ženska in moška oblačila.

Postrežba poštena in zanesljiva.

Cene najnižje.

Potniki v Ameriko
Kateri želijo dobro, po ceni in
zanesljivo potovati naj se obrnejo
na **Simona Šmetetka**
v Ljubljani Kolodvorske ulice 26.
Vsakovrstna Pojasnila daje se brezplačno.

Tovarna
za stole

Franceta Švigeljna

na Bregu, p. Borovnica, Kranjsko
Izdeluje 2805 26-2

vsakovrstne stole

od preprostih do najfinejših po najnižjih cenah brez konkurence.
Ilustrovan cenik pošlje se na zahtevo zastoj in franko.

Ivan Podlesnik ml.

Ljubljana - - - Stari trg šte. 10

Priporoča svojo
trgovino
s klobuki
in čevlji

Velika zaloga
Solidno blago
Zmerne cene